

мобілізована пам'ять була здатна відтворити умови й обставини, місце та хронологію знахідки будь-якого віднайденого ним колись артефакта, об'єкта чи археологічної пам'ятки. І нині, наштовхуючись на різні проблеми, як, приміром, хронологічне визначення кераміки, пошук певних археологічних пам'яток, осмислення складної стратиграфічної та планіграфічної ситуації розкопів, визначення

конструктивних особливостей давньоруських споруд, ми подумки звертаємося до статті Михайла Петровича, який з найвищим ступенем імовірності та доказовості міг дати компетентне пояснення, пораду й окреслити коло найближчих аналогій. З його відходом у вічність все істотніше відчувається і значення, і водночас втрата в поступі дослідження слов'яно-руської археології.

А.П. ТОМАШЕВСЬКИЙ

ДО 75-РІЧЧЯ ОЛЕГА ВАСИЛЬОВИЧА СУХОБОКОВА (1937—2008)

26 жовтня цього року виповнюється 75 років від дня народження Олега Васильовича Сухобокова — відомого археолога-славіста, дослідника слов'янської та давньоруської історії, доктора історичних наук. Хоч Олега Васильовича вже кілька років немає з нами, все ж не полишає відчуття, що він постійно присутній серед нас.

Народився Олег Васильович 26 жовтня 1937 р. у м. Трубчевськ (нині — місто в Брянській обл., РФ) в сім'ї вчителів. Після закінчення середньої школи та служби у лавах Радянської армії (1956—1959), Олег Васильович навчався на історичному факультеті Харківського державного університету ім. О.М. Горького (1959—1964), де захопився давньою історією та археологією, брав участь у розкопках. Це захоплення вилилося в те, що після двох років вчителювання (1964—1966) у школі в м. Торез Донецької обл. Олег Васильович вступив до аспірантури Інституту археології АН УРСР, де спеціалізувався в галузі слов'янської та давньоруської археології України. Його науковим керівником був В.Й. Довженок. І все подальше життя О.В. Сухобокова було пов'язане з Інститутом археології, де у відділі давньоруської та середньовічної археології він пройшов усі щаблі зростання від молодшого наукового співробітника (1969—1973) до наукового (1973—1976), а далі — старшого наукового (1976—1993) та, зрештою, провідного співробітника (1994—2008).

Головні інтереси Олега Васильовича були спрямовані на Лівобережжя Дніпра. Тому була присвячена його кандидатська дисертація «Населення Дніпровського Лівобережжя у другій половині першого тисячоліття н. е.», яку він захистив 1973 р., а також докторська «Етнокультурний розвиток населення лісостепової Лівобережної України наприкінці I — початку II тис. н. е.» (1993 р.) та інші праці, там він відкрив і дослідив чимало пам'яток.

Спочатку (1966—1974) Олег Васильович працював у експедиціях, які очолювали Д.Т. Березовець, В.І. Бідзіля, В.К. Гончаров, В.Й. Довженок, А.І. Кубишев, М.П. Кучера, О.М. Лесков, Є.В. Махно, Д.Я. Телегін. Очоливши 1968 р. Лівобережний загін Ранньослов'янської експедиції ІА АН УРСР, реорганізований у 1974 р. в Лівобережну слов'яно-руську експедицію, вчений досліджував такі пам'ятки, як Курган-Азак (1968), поселення волинцевської культури Ходосівка (1972), роменсько-давньоруське городище та селище Ніцаха (1973—1974, 1976, 1986—1988), роменське городище біля м. Опішне (1974—1975), ранньороменське городище, селище та могильник біля с. Кам'яне (1976—1978), літописні давньоруські міста Путивль (1979—1982, 2006), Лубни (1980—1981) і Ромни (1992, 1999), епонімну пам'ятку волинцевської культури — поселення Волинцеве (1980—1981), ранньослов'янське поселення Засулля (1980), роменське городище Лухтівка (1983),

роменсько-давньоруський комплекс біля с. Зелений Гай (1983), ранньосіверянське городище біля с. Битиця (1985—1992), давньоруське поселення Циблі (1995), епонімне роменське городище Монастирище (1999) та ін. У процесі цих досліджень О.В. Сухобоков встановив дати заснування міст Путивль, Лубни та Ромни. Надалі в складі Міжнародної українсько-турецької південної середньовічної експедиції (1997—2004) Олег Васильович брав участь у розкопках середньовічних турецьких пам'яток у Очакові та Білгороді-Дністровському (Акерман).

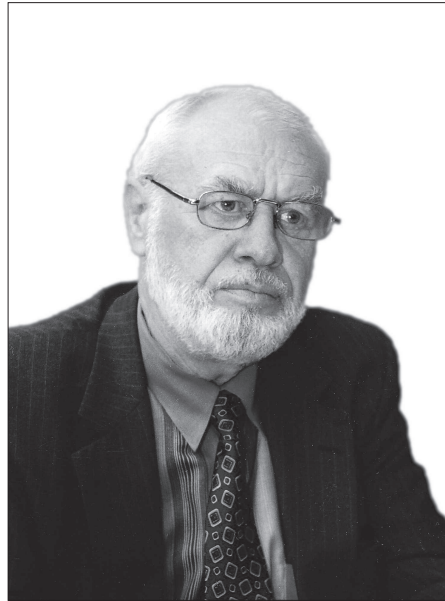
У 1995—1998 рр. вчений паралельно працював у Інституті пам'яток охоронних досліджень Міністерства культури та мистецтв України, де керував групою з підготовки зводу пам'яток салтівської культури, був науковим консультантом у створенні археологічних розділів «Зводу пам'яток історії та культури України» Полтавської та Сумської областей.

Олег Васильович (за сумісництвом) проявив себе й на педагогічній ниві — спочатку як професор Міжнародного Соломонового університету у Києві, пізніше — як професор кафедри давньої та середньовічної історії Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди.

За свою наукову діяльність О.В. Сухобоков був нагороджений дипломом і почесною відзнакою «Золота Ярославна» (2000), а також Почесною грамотою Президії НАН України (2007). У 1989 р. йому було присвоєно звання «Почесний громадянин м. Путивль».

Науковий доробок дослідника становить понад 150 праць, з-поміж яких чотири монографії та розділи в двох колективних книжках. Нині його учні готують до друку матеріали досліджених ним унікальних археологічних пам'яток Дніпровського Лівобережжя, які він не встиг видати.

Олег Васильович лишився в пам'яті людей, які знали його, як особистість непересічна,

енергійна, творча, ерудована та з широким колом наукових інтересів: археологія, історія та культура населення Лівобережної України другої половини I — початку II тис., зокрема східнослов'янського племені сіверян, народів Хозарського каганату VIII—X ст., взаємовідносин хозарів і аланів лісостепового Подоння та східних слов'ян та ін. Як науковий керівник, опонент і член спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій, член редколегії періодичних видань «Сходознавство» та «Хозарський альманах» (Київ), «Наукові записки з української історії» (Переяслав-Хмельницький), «Сумська старовина» (Суми), «Археологічний альманах» (Донецьк) Олег Васильович дав путівку у світ науки багатьом археологам і сходознавцям. Але головним його внеском були й лишаються праці з археології та історії Лівобережжя України (бібліографію див.: Комар А.В. Памяти Олега Васильевича Сухобокова (1937—2008) // Хазарский альманах. — 2009. — 8. — С. 335—352).

О.П. МОЦЯ, О.В. КОЛИБЕНКО